

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
«Лідерство та командотворення»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
 Спеціальність **281 Публічне управління та адміністрування**
 Освітня програма “Публічне управління та адміністрування”
 Рік навчання 3, семестр 6
 Форма навчання денна
 Кількість кредитів ЄКТС 4
 (120 год), у т.ч.:
лекції – 30 год; практичні заняття – 30 год;
самостійна робота – 60 год;
форма контролю: екзамен
 Мова викладання українська

Лектор курсу

доцент кафедри публічного управління, менеджменту
інноваційної діяльності та дорадництва, д. держ. упр, доцент
Грищенко Ірина Миколаївна

Контактна інформація

лектора (e-mail)

Сторінка курсу в eLearn

gryshchenkoiryna@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4048>

Загальна інформація

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»	
Освітня програма	«Публічне управління та адміністрування»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	заочна форма навчання	
Рік підготовки (курс)	3 курс	
Семестр	6	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни «Лідерство та командотворення» – оволодіння здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти знаннями наукових теорій (концепцій) з управління на основі лідерства, з метою формування системних знань та навичок зі створення лідерського середовища, розвитку лідерства, командотворення та складових ефективного лідера і лідерства для розв’язання складних завдань та практичних проблем у сфері управління державою, регіоном, територіальною громадою, галуззю та будь-якою спільнотою чи колективом.

Завдання навчальної дисципліни «Лідерство та командотворення» полягає у формуванні в здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти *теоретичних знань* з:

- методологічної основи лідерства (теорії лідерства, наукові підходи, міждисциплінарний аналіз проблематики лідерства);
- світових підходів до змістовного навантаження складових елементів лідерства;
- класифікації лідерства; типів лідерства; авторитет, посадовий авторитет лідера та його складові (професійні і моральні).

та практичних навичок з:

- формування знань і навичок лідерських якостей, зокрема: вміння визначати стратегію, напрями діяльності і розвитку організації, установи, колективу та встановлювати їх чіткі цілі і завдання;
- вміння створювати ефективні команди, вміння налагодити ділові та водночас доброзичливі відносини із співробітниками; вміння делегувати повноваження та управляти результатами діяльності;
- ініціювання змін, здатності формувати й підтримувати організаційну культуру, у якій більше всього ціняться добросовісність та досягнення результатів;
- формування широкого світогляду, відкритості, вміння слухати інших, адекватна оцінка власних якостей; вміння визначати заінтересовані і впливові сторони та розбудовувати партнерські відносини;
- здатність ефективно взаємодіяти, толерантність до іншої точки зору; здатність до чіткого бачення результатів і планування діяльності організації та співробітників;
- вміння визначати пріоритети та фокусувати зусилля для досягнення результатів діяльності;
- вміння вираховувати та запобігати негативним наслідкам реалізації рішень, прийнятих в умовах невизначеності; здатність до аналізу ситуацій; оцінювання державної, регіональної, місцевої політики та політики розвитку організації, колективу;
- здатності до високої самоорганізації; вміння тримати аудиторію, чітко, аргументовано і послідовно доводити точку зору, вести діалог, спрямований на досягнення стратегічної чи оперативної цілі; вміння управляти своїми та чужими емоціями; здатність до самоконтролю; здатність до конструктивного ставлення до зворотного зв’язку, критики; здатність приймати оптимальні та своєчасні рішення у стресових ситуаціях.

Набуття компетентностей:

Навчальна дисципліна «Лідерство та командотворення» разом з іншими дисциплінами освітньої програми формує *інтегральну компетентність (ІК)*: здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в сфері публічного управління та адміністрування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів управління і характеризується комплексністю і невизначеністю умов. Зокрема, дисципліна «Лідерство та командотворення» є складовою формування всіх компонент інтегральної компетентності: *мотиваційний компонент* сприяє формуванню позитивної мотивації та харизматичного лідерства, лідерства служіння тощо; *когнітивний компонент* інтегральної компетентності ґрунтується на володінні сукупністю теоретичного і практичного

матеріалу, необхідного для публічних службовців; *діяльнісний компонент* формує практичні уміння виявляти активну життєву позицію, вміння брати на себе відповідальність; *комунікативний компонент* формується через культуру спілкування, вміння заволодіти увагою аудиторії, вміння повести за собою, спонукати людей до виконання поставлених цілей тощо.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види і форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Фахові компетентності (ФК):

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

Програмні результати:

ПРН 12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

СТРУКТУРА КУРСУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовний модуль 1.														
Лідерство як основа управління														
Тема 1. Основні поняття управління	1	14	2	4			8							
Тема 2. Феномен лідерства	2	16	4	4			8							
Тема 3. Міждисциплінарні підходи до сутності лідерства	3	15	2	4			9							
Разом за модулем 1		45	8	12			25							
Змістовний модуль 2.														
Теорії лідерства														
Тема 4. Аналіз стилів та узагальнення класифікацій лідерства		12	4	2			6							
Тема 5. Огляд та систематизація теорій лідерства		14	4	4			6							
Тема 6. Резонансне управлінське лідерство		14	4	4			6							
Тема 7. Вплив особистісних потреб на формування і розвиток лідерства		18	6	4			8							
Тема 8. Складові процесу командотворення		17	4	4			9							
Разом за модулем 2		75	22	18			35							
Разом за курс		120	30	30			60							

ПОЛІТИКА ОРГАНІЗАЦІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ОЦІНЮВАННЯ

<p>Політика щодо організації навчального процесу:</p>	<p>організація навчального процесу при вивченні навчальної дисципліни «Лідерство та командотворення» здійснюється відповідно до Конституції України, Закону України "Про вищу освіту", Положення про організацію освітнього процесу у НУБІП України, освітньо-професійної програми підготовки фахівців напряму 281 «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та інших документів щодо організації освітнього та виховного процесу в НУБІП України.</p>
<p>Політика щодо відвідування:</p>	<p>відвідування занять є обов'язковими для видів діяльності, що передбачають формат F2F (Face To Face, очності). За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватись Blended Learning (змішане) або Online Learning (дистанційне) на навчальній платформі Elearn, але з обов'язковим застосуванням дистанційних платформ Webex, Zoom чи Google Meet за погодженням із викладачкою курсу.</p>
<p>Політика щодо взаємодії під час занять у форматі F2F:</p>	<p>зберігати допустимий рівень тиші для роботи в аудиторії; активна участь під час обговорення в аудиторії, відкритість і готовність пізнавати нове, працелюбство, здатність аналізувати матеріал, мати власну точку зору і вміти її обґрунтовувати, повага та толерантність до чужої думки; вміти визнавати хибність; панування я-висловлювань при озвучуванні своєї позиції під час аудиторних занять та ми-висловлювань при написанні наукових робіт, знайомство з першоджерелами, рекомендованою літературою, креативність та творчість у всіх видах діяльності. Під час проведення аудиторних занять дозволяється залишати аудиторію на короткий час за потреби і за дозволом викладачки, а також вживати безалкогольні напої.</p>
<p>Політика щодо взаємодії під час занять у форматі online:</p>	<p>відвідувати онлайн заняття згідно розкладу, приєднуватися до зустрічей вчасно, на аватарці фото студента/ки, нік – його ім'я та прізвище, дотримуватись “ввімкненої камери”, “піднятої руки”, “вимкнення мікрофона” (коли говорить викладач чи колега), вести спілкування у чаті відповідно до теми, задавати запитання по суті лекції чи практичного заняття, дотримуватись культури спілкування, коли звучить сигнал повітряної тривоги чи має місце вимкнення електроенергії застосовуємо алгоритм дій при сигналі “Повітряна тривога” або Тимчасового порядку дій</p>
<p>Політика щодо строків виконання робіт та їх перескладання:</p>	<p>до студентів, які порушують терміни виконання робіт (дедлайни зазначені у розділі «Карта навчальної роботи) без поважних причин, застосовуються штрафні бали (до «-1 балу» за прострочену роботу). Ліквідація заборгованостей із змістових модулів відбувається згідно попередньої домовленості між викладачкою та студентами, що засвідчується відповідним оголошенням на форумі</p> <p>https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4048</p>

Політика щодо академічної доброчесності:	порушення академічної доброчесності не толерується. Дотримання академічної доброчесності студентами та відповідальність за її порушення регулюються Положенням про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України . Використання мобільних пристроїв під час групової роботи на практичних заняттях допускається лише з дозволу викладачки. Використання мобільних пристроїв під час виконання аудиторних контрольних робіт та екзаменів не допускається.
---	--

Оцінювання слухачів відбувається згідно Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, затвердженого Вченою радою НУБіП України 26.04.2023 року, протокол № 10. Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Максимальний рейтинг слухача з навчальної роботи за двома змістовими модулями з дисципліни “Лідерство та командотворення” може складати:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (100 \cdot 2 + 100 \cdot 3)}{5} = 70 \text{ балів}, \quad (2)$$

Для визначення рейтингу слухача із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СЛУХАЧІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Розподіл балів за виконання різних видів навчальної діяльності з кожного модуля та «вага» кожного модуля у загальній рейтинговій оцінці

Вид навчальної роботи	Кількість балів		Вага кожного модуля у загальній рейтинговій оцінці, %
	Всього	в т.ч. за виконання практичного завдання / самостійної роботи	
Навчальна робота			70
Модуль 1	100	100	40
Практичне завдання 1	20	20 / 0	
Практичне завдання 2	20	20 / 0	
Практичне завдання 3	10	10 / 0	
Самостійна робота 1	20	0/ 20	
Модульний контроль 1 (тестування)	30	30	
Модуль 2	100	100	60
Практичне завдання 4	10	10 / 0	
Практичне завдання 5	10	10 / 0	
Практичне завдання 6	10	10 / 0	
Практичне завдання 7	10	10 / 0	
Практичне завдання 8	10	10 / 0	
Самостійна робота 2	20	0/ 20	
Модульний контроль 2 (тестування)	30	30	
Підсумкова атестація	30	x	30
Екзаменаційні питання	20	x	x
Тестові завдання	10	x	x

Список рекомендованої літератури:

1. Грищенко І. М. Феномен лідерства в системі місцевого самоврядування: теорія, методологія, практика : монографія. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe
2. Грищенко І. М. Вдосконалення програм розвитку лідерства для навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. *Управлінське лідерство* : колективна монографія. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 600 с.
3. Грищенко І. М. Впровадження лідерства в систему місцевого самоврядування України. *Науковий вісник АМУ* : зб. наук. пр. К. С. 275–285. (Серія “Управління”). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_upravl_2014_2_31
4. Грищенко І. М. Теоретико-методологічні засади лідерства. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління* : зб. наук. пр. Київ. Вип. 1. С. 110–122. (Серія “Управління”). URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis
5. Грищенко І. М. Формування командного лідерства як складової ефективного та результативного управління. *Науковий вісник Академії муніципального управління* : зб. наук. пр. К. : Вип. 4/2014. С. 145–154. (Серія “Управління”).
6. Gryshchenko I. Application of the Theory of Leadership “Path –Goal” in local government. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*, Košice, Slovakia. Vol. 3. № 2/2015. P. 81–84.
7. Грищенко І. М. Лідерство як феномен управління групою. *Інвестиції: практика та досвід* : наук.-практ. журн. Київ : Вид-во ТОВ “ДКС Центр”, № 10. С. 116–120. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2015/26.pdf

8. Грищенко І. М. Лідерство: потреба в досягненні результату. *Інвестиції: практика та досвід* : наук.-практ. журн. Київ : Вид-во ТОВ “ДКС Центр”, № 15. С. 78–82. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2015/19.pdf
9. Gryshchenko I. Leadership: the need for power. Europäische Fachhochschule European Applied Sciences, ORT Publishing, Stuttgart, Germany. Vol. 7, 2015 (Juli). Section 9. Economics and management. P. 74–77.
10. Грищенко І. М. Типологія лідерства. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління* : зб. наук. пр. Київ, Вип. 2. С. 22–35.
11. Грищенко І. М. Впровадження інноваційного лідерства в Україні. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія “Економіка, аграрний менеджмент, бізнес” / редкол. : С. М. Ніколаєнко (відп. ред.) та ін. Вип. 231. 198 с. С. 13–18.
12. Грищенко І. М. Генеза теорій лідерства. *Інвестиції: практика та досвід* : наук.-практ. журн. Київ : Вид-во ТОВ “ДКС Центр”, № 2. С. 56–60. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2016/14.pdf
13. Грищенко І. М. Поліаспектність сутності лідерства в органах місцевого самоврядування. *Інвестиції: практика та досвід* : наук.-практ. журн. Київ : Вид-во ТОВ “ДКС Центр”, № 4. С. 78–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_4_19
14. Грищенко І. М. Групи підходів до визначення лідерства в органах місцевого самоврядування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=945>
15. Грищенко І. М. Причини виникнення лідерського середовища в системі місцевого самоврядування. *Інвестиції: практика та досвід* : наук.-практ. журн. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_5_19
16. Грищенко І. М. Аналіз висвітлення проблематики лідерства в дослідженнях вітчизняних вчених. *Інвестиції: практика та досвід* : наук.-практ. журн. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_6_20
17. Грищенко І. М. Пошук нових підходів до впровадження лідерства в систему місцевого самоврядування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=955>
18. Грищенко І. М. Вплив ситуаційних чинників на формування та розвиток лідерства в системі місцевого самоврядування. *Інвестиції: практика та досвід* : наук.-практ. журн. Київ : Вид-во ТОВ “ДКС Центр”, 2016, № 7. С. 118–123. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=4962&i=20>
19. Грищенко І. М. Методологічні засади формування лідерства. *Держава та регіони* : наук.-практ. журн. Запоріжжя, 2016. № 1. С. 66–72. (Серія “Державне управління”). URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/13.pdf
20. Gryshchenko, I. (2016), “The impact on the formation of personal needs leadership”, Scientific Bulletin of National Mining University (SciVerse Scopus), vol. 4, pp. 154–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvngu_2016_4_22
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57220835020&eid=2-s2.0-84991728663>
21. Грищенко І. М. Інструменти забезпечення ефективності функціонування системи місцевого самоврядування. *Zakres działania administracji publicznej w Polsce I na Ukrainie* : Wybrana problematyka, 2016, pp. 139–145.
22. Грищенко І. М. Алгоритм формування та розвитку лідерства в територіальній громаді. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=965>
23. Васильєва О. І., Грищенко І. М. Інструменти формування лідерства в системі місцевого самоврядування. *Науковий вісник Академії муніципального управління* : зб. наук. пр. Київ, 2016. Вип. 1. С. 25–31. (Серія “Управління”).
24. Грищенко І. М. Формування лідерства в системі місцевого самоврядування України. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України / за заг. ред. А. П. Савкова. Київ : НАДУ, Вип. 1. 168 с. С. 151–166.

25. Gryshchenko, I. M. Development of the capacity of territorial communities. Науковий вісник Полісся. Чернігів : ЧНТУ, 2018. № 2 (14). Ч. 1. С. 98–104. DOI: [10.25140/2410-9576-2018-1-2\(14\)-98-104](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-1-2(14)-98-104) URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2018_2%281%29_15